

типові види лишайників: *Xanthoparmelia somloensis* (Gyeln.) Hale, *Protoparmeliopsis muralis* (Schreb.) Rabenh., *Aspicilia caesiocinerea* (Nyl. ex Malbr.) Arnold, *Candelariella vitellina* (Hoffm.) Müll. Arg., *Polysporina simplex* (Davies) Vězda, які займають до 70 % площі горизонтальних поверхонь гранітних відслонень. На цьому субстраті нами знайдені рідкісні для України види *Caloplaca xerica* Poelt & Vězda, *Cladonia magyarica* Vain. (цей вид приурочений до вапнякових субстратів, а його розповсюдження на гранітах обумовлене територіально близькими вапняковими відслоненнями), *Diploschistes muscorum* (Scop.) R. Sant., *Endocarpon psorodeum* (Nyl.). На вертикальних поверхнях гранітів нами відмічені *Cladonia pyxidata* (L.) Hoffm., *Ramalina polymorpha* Ach., *Rhizocarpon geographicum* (L.) DC. sp. Lam. & DC., *Lecidea fuscoatra* (L.) Ach., *Xanthoparmelia somloensis* (Gyeln.) Hale, зрідка зустрічаються *Caloplaca aractina* (Fr.) Näyrén, *C. arenaria* (Pers.) Müll. Arg., *C. grimmiae* (Nyl.) H. Olivier, *C. oxfordensis* Hedk., *Physcia dubia* (Hoffm.) Lettau, *Ph. tribacia* (Ach.) Nyl., *Rinodina corfragosa* (Ach.) Körber.

ЛІТЕРАТУРА

Воронова С.М. Раритетний фітогеофунд та природно-заповідна мережа Єланецько-Ігульського регіону // Заповідна справа в Україні. – 2008. – 14, вип. 1. – С. 66-70.

Лишайники запроєктованого ландшафтного заказника «Новокаїрська балка» (Херсонська область, Україна)

ГАВРИЛЕНКО Л.М.

Херсонський державний університет, кафедра ботаніки
Вул. 40 років Жовтня, 27, м. Херсон, Україна
e-mail: gavilenko-lyuba@yandex.ru

Новокаїрська балка є цінною тим, що в її межах зберігся комплекс зональних та азональних фітоценозів. Відомостей про дієнобіоти даної території в літературних джерелах не наводиться. Новокаїрська балка розташована у Бериславському районі Херсонської області біля с. Новокаїри. Її приблизна площа становить близько 2500 га.

Матеріали збирались на вапнякових відслоненнях, на корі дерев і чагарників, рослинних рештках та на ґрунті під час експедиційного виїзду до запроєктованого ландшафтного заказника «Новокаїрська балка» 1 квітня 2009 року.

В результаті опрацювання зібраного матеріалу було визначено 80 видів дієнобіоти, які відносяться до 39 родів, 18 родин та 7 порядків. Провідне місце за кількістю видів займають роди *Caloplaca* (15) та *Lecanora* (8).

Основна кількість видів приурочена до кам'янистого субстрату. Відслонення вапняків спостерігаються головним чином у середній та нижній частині балки. Найбільше різноманіття лишайників було відмічено на горизонтальних поверхнях вапнякових відслонень. Аспект лишайникового покриву створювали ксерофітні види *Aspicilia calcarea* (L.) Müll. Arg. *Caloplaca coronata* (Krempelh. ex Körb.) J. Steiner, *C. variabilis* (Pers.) Müll. Arg. *Verrucaria nigrescens* Pers. На вертикальних поверхнях валунів частіше зустрічаються *Caloplaca flavocitrina* (Nyl.) H. Olivier, *Caloplaca marmorata* (B. Ag.)

Jatta, *Sarcogine regularis* Körber. На схилах балки північної експозиції з кутом нахилу у 20° у б.м. затінених умовах домінуючим видом був ендолітний лишайник *Bagiellia baldensis* (A. Massal.) Vězda, на якому рясно паразитував *Calophasia oasis* (A. Massal.) Szatala. На східній експозиції по лівому схилу балки, з кутом нахилу до 30°, переважають *Aspicilia calcarea* (L.) Mudd, *Calophasia velana* (A. Massal.) Du Rietz, *Buellia epipolia* (Ach.) Mong, *Lecanora muralis* (Schreb.) Rabenh., *Placocarpus schaeferi* (Fr.) Breuss, тощо.

Значна кількість лишайників була відмічена на корі листяних дерев у штучних лісосмугах (*Acer*, *Quercus*, *Robinia*, *Ulmus*). Тут основний аспект створювали *Lecanora carpinea* (L.) Vainio, *Melanelia glabra* (Schaer.) Essl, *Parmelia sulcata* Taylor, *Phaeophyscia orbicularis* (Neck.) Moberg, *Physcia adscendens* (Fr.) H. Olivier, *Pleurosticta acetabulum* (Neck.) Elix & Lumbsch, *Xanthoria parietina* (L.) Th Fr., *X. polycarpa* (Hoffm.) Rieber. Серед біогеоценсів з домінуванням фанерофітів в Новокаїрській балці зустрічаються заплавні вербові ліси на прируслових зниженнях, обабіч плавневих та болотистих екоотопів, які добре провітрюються, де волого і прохолодно. Тут були знайдені *Ramalina fastigiata* (Pers.) Ach., *Ramalina pollinaria* (Westr.) Ach., *Ramalina fraxinea* (L.) Ach. На степових схилах спорадично зустрічаються чагарники геміксерофітного типу (*Crataegus*, *Rosa*, *Spiraea*, *Fruvus stepposa*, *Amygdalus nana*, *Cotinus coggygria*) на їх гілочках домінуючими видами відмічено *Lecanora carpinea* (L.) Vainio, *Physcia adscendens* (Fr.) H. Olivier, *Xanthoria polycarpa* (Hoffm.) Rieber. На плакорних ділянках серед спектру рослинності переважають трав'янисті та чагарниково-трав'янисті угруповання ксерофітного типу з домінуванням *Sphaerocarpha capillata*, *S. ucrainica*. Тут були відмічені *Collema cristatum* (L.) F. Weber ex F.H. Wigg., *C. tenax* (Swartz) Ach. em. Degel. та *Placidium squamulosum* (Ach.) Breuss. Серед рідкісних видів були відмічені *Xanthoparmelia camtschadalis* (Ach.) Hale, *Cetraria steppae* (Savicz) Sogt та *Collema fuscovirens* (With.) J.R. Laundon.

ЛІТЕРАТУРА

- Бойко М. Ф. Природа Херсонської області. – К.: Фітосоціоцентр, 1998. – 120 с.
- Бойко П. М. *Ornithogalum fimbriatum* Willd. – новий вид для флори Херсонщини // Збірник наук.-метод. праць «Метода», випуск «Наука». – 2004. – С. 13.
- Географічна енциклопедія України. – Т. 1-3. – К.: 1987-1993.
- Кождратюк С. Я., Мартиненко В. Г. Ліхеноіндикація. – К.-Кіровоград: ТОВ «КОД», 2006. – 280 с.
- Оксер А. М. Флора лишайників України. – К.: Вид-во АН УРСР, 1956. – Т. 1. – 495 с.
- Оксер А. М. Флора лишайників України. – К.: Вид-во АН УРСР, 1993. – Т. 2, вип. 2. – 500 с.
- Ходосовець О. Є. Лишайники причорноморських степів України. – К.: Фітосоціоцентр, 1999. – 236 с.
- Ходосовець О. Є. Лишайники кам'янистих відслонень Кримського півострова // Дис. ... докт. біол. наук. – К., 2004. – 812 с.
- Navarro-Rovines P., Roux C., Guéidan C. La genouj *Venecula* kaj *Verruculopsis* (*Verrucariaceae*, *Verrucariales*) // Bull. Soc. Linn. Provence. – 2007. – 58. – P. 133.
- Purvis O.W., Coppins B.J., Hawksworth D.L., James P.W., Moore D.M. The lichen flora of Great Britain and Ireland // Nat. Hist. Mus. Publ. – London, 1992. – 710 p.